

Mācībspēku atbalsta materiāls 4. nodaļai: SKOLAS KATASTROFU GATAVĪBA UN DROŠA MĀCĪBU VIDE

MĀCĪBU MODULIS 21: Skolu katastrofu gatavība un droša mācību vide

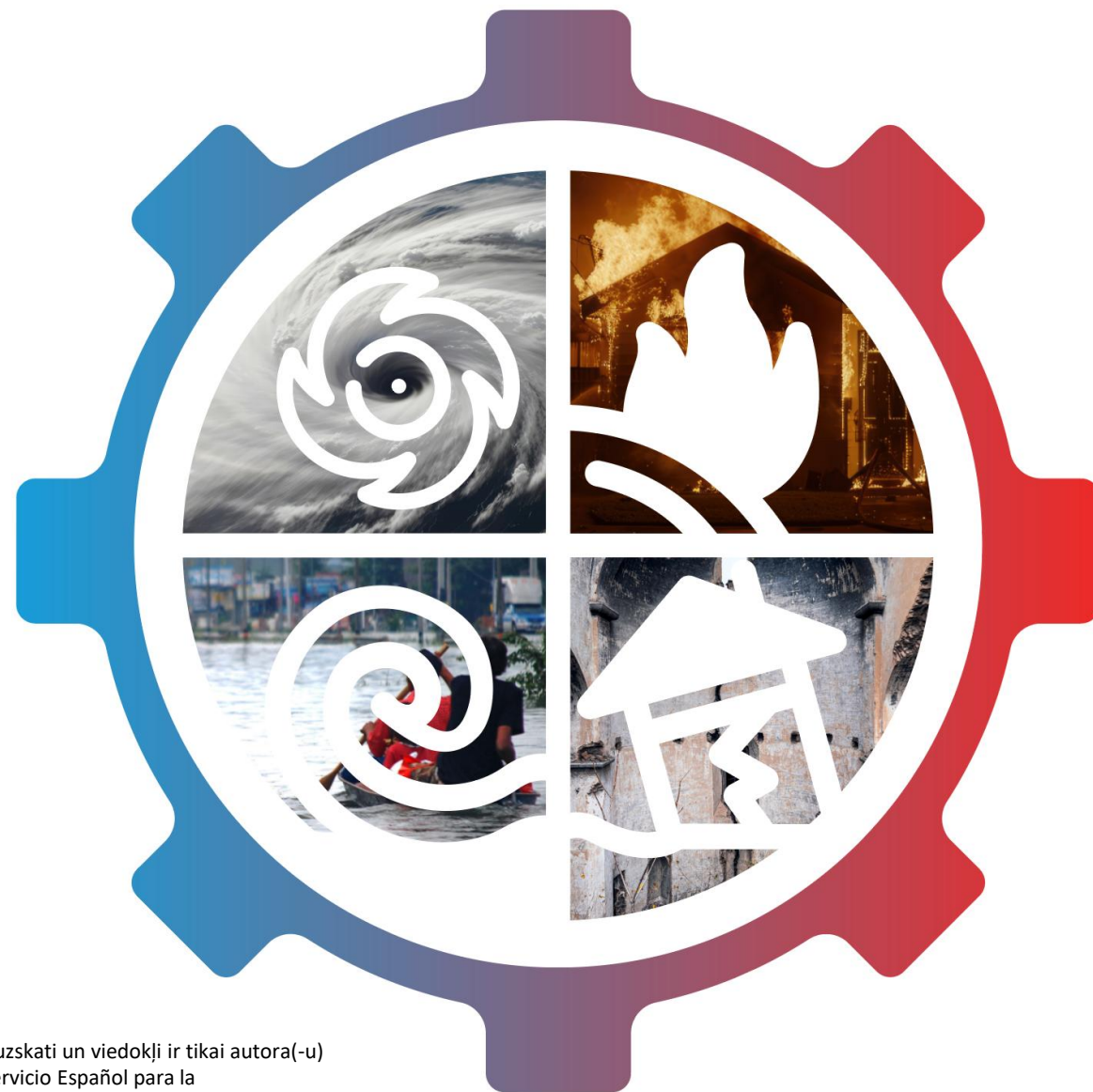
Autors: Institute of Entrepreneurship Development) / VETREADY
projekta partnerība

Projekta numurs: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287

Co-funded by
the European Union

Finansēts ar Eiropas Savienības atbalstu. Izteiktie uzskati un viedokļi ir tikai autora(-u) atbildība un neatspoguļo Eiropas Savienības vai Servicio Español para la Internacionalización de la Educación (SEPIE) oficiālo nostāju. Ne Eiropas Savienība, ne finansējuma piešķirējinstanse nav atbildīga par šeit sniegto informāciju.

Mācībspēku atbalsta materiāla pārskats

Šis izglītotāju atbalsta materiāls ir izstrādāts, lai papildinātu apmācību moduli „**Skolu katastrofu gatavība un droša mācību vide**”, sniedzot pielāgotas metodiskas un didaktiskas vadlīnijas, lai uzlabotu tā efektīvu īstenošanu.

Tā mērķis ir palīdzēt izglītotājiem:

- izprast šī moduļa **konkrētos pedagoģiskos mērķus**
- piemērot **atbilstošas mācību stratēģijas un rīkus**, lai iesaistītu profesionālās izglītības un apmācības, profesionālās tālākizglītības un apmācības un diasporas izglītojamos
- **veicināt galvenās aktivitātes**, sekmēt pārdomas un atbalstīt zināšanu saglabāšanu
- pielāgot apmācību **dažādiem formātiem** (klātienēs, tiešsaistēs, jauktas) un dažādām apmācāmo vajadzībām

Piezīme: Šī moduļa apguve un tam pievienotā testa izpilde dod tiesības saņemt profesionālās kompetences pilnveides apliecinājumu.

Šī mācību moduļa saturs

- **Mācību moduļa mērķis**
- **Mācību moduļa sasniedzamie rezultāti**
- **Ievads: Kas ir katastrofas un reaģēšana skolas drošības kontekstā?**
- **Galvenie jēdzieni un terminoloģija**
- **Tēmas svarīguma izpratne**
- **Kāpēc šis mācību modulis ir svarīgs?**
- **Dabas katastrofas skolas drošības sistēmu kontekstā**
 - Zemestrīces
 - Zemestrīces — kā atpazīt brīdinājumus?
 - Plūdi
 - Plūdi — kā atpazīt brīdinājumus?
 - *Apstāties un padomā*
- **Tehnoloģiskās / rūpnieciskās katastrofas skolas drošības kontekstā**
 - Ķīmisko vielu noplūde laboratorijā
 - Kā atpazīt pazīmes — laboratorijas ķīmiskā noplūde
 - Elektrodrošība un ugunsgrēks
 - Kā atpazīt pazīmes — elektrodrošība
 - *Apstāties un padomā*
- **Bioloģiskās / ar veselību saistītās katastrofas skolu drošības kontekstā**
- Elpceļu saslimšanu uzliesmojums (gaisa kvalitāte un dūmu iedarbība)
- Elpceļu saslimšanu uzliesmojums — kā atpazīt pazīmes?
- Dūmu ieelpošana — kā atpazīt brīdinājuma signālus?
- Ar pārtiku saistītas saslimšanas skolas ēdnīcā (piesārņojums vai neatbilstoša uzglabāšana)
- Ar pārtiku saistītas saslimšanas skolas ēdnīcā — kā atpazīt pazīmes?
- Ūdens un pārtikas piesārņojums (piemēram, pēc ugunsgrēku dūmu vai sodrēju nokļūšanas vidē) — kā atpazīt brīdinājuma signālus?
- **Apstāties un padomā**
- **Iedvesmojoša rīcība un pozitīvie piemēri**
- **Papildu materiāli izpētei**
- **Avoti**

Ieteicamās mācību metodes un rīki

Mācību metode 1: Skolas riska karšu izstrāde

- **Kāpēc šī metode?**
- Veicina izglītojamo spēju identificēt potenciālos apdraudējumus skolas telpās un tās apkārtnē.
- Rosina kopīgu atbildību starp skolēniem un personālu par drošas mācību vides uzturēšanu.
- Attīsta novērošanas prasmes, komandas darbu un problēmu risināšanas spējas.
- **Praktiskais piemērs**
Skolēni strādā nelielās grupās un apseko dažādas skolas teritorijas (klases telpas, gaitenšus, sporta laukumu, ēdnīcu, laboratorijas). Izmantojot izdrukātu skolas karti, viņi atzīmē vietas, kur pastāv potenciāli riski (piem., aizšķērsoti evakuācijas ceļi, vaļīgi elektrības vadi, nestabili smagie priekšmeti). Pēc tam grupas prezentē savus secinājumus un izsaka priekšlikumus preventīviem pasākumiem, kas tiek apkopoti Skolas drošības uzlabošanas plānā.

Ieteicamās mācību metodes un rīki

Mācību metode 2: Ārkārtas situāciju mācību treniņš

Kāpēc šī metode?

- Nostiprina praktiskās rīcības prasmes ārkārtas situācijās, piemēram, zemestrīces, ugunsgrēka vai plūdu gadījumā.
- Palīdz izprast reāllaika koordināciju, saziņu un līderības lomu sadali.
- Veicina emocionālo gatavību un mazina paniku reālās situācijās.
- **Praktiskais piemērs**
Mācībspēks organizē skolas ārkārtas situācijas simulāciju (piemēram, zemestrīci). Izglītojamajiem tiek piešķirtas lomas — skolēni, skolotāji, drošības koordinatori vai pirmās palīdzības sniedzēji. Mācību treniņš tiek veikts pēc skolas evakuācijas plāna, ievērojot noteiktu laika ierobežojumu. Pēc treniņa mācībspēks īsā pārrunu sesijā palīdz dalībniekiem analizēt, kas izdevās labi, kas radīja neskaidrības un kā uzlabot rīcības plānu turpmāk.

Ieteicamās mācību metodes un rīki

Mācību metode 3: Drošības informēšanas kampaņa

- **Kāpēc šī metode?**

Veicina to, ka izglītojamie iekšēji apgūst drošības zināšanas un spēj tās radoši komunicēt.

Veido sadarbību starp izglītojamajiem, mācībspēkiem un vietējo kopienu.

Nostiprina pozitīvu drošības uzvedību, izmantojot vienaudžu ietekmi un vizuālo komunikāciju.

- **Piemērs**

Izglītojamie izstrādā skolas mēroga kampaņu par katastrofu gatavību.

Darbojoties mazās komandās, viņi izveido plakātus, īsus videoklipus vai sociālo tīklu ziņas par tēmu “Kā rīkoties droši ārkārtas situācijās” (piem., zemestrīces drošības soli, ugunsgrēka evakuācijas maršruti vai neatliekamās palīdzības kontakti). Materiāli tiek izvietoti skolā vai prezentēti Drošības nedēļas ietvaros.

Šī aktivitāte ne tikai veicina informētību, bet arī dod izglītojamajiem iespēju kļūt par drošības vēstnešiem savā kopienā.

Iesaistes veicināšanas padomi

Izmanto reālas dzīves situācijas

Prezentē katastrofu gadījumus no vietējiem vai neseniem notikumiem, lai padarītu tēmu saprotamu un sasaistītu to ar izglītojamo ikdienu. Tas veicina kritisko domāšanu par reālajiem riskiem skolas vidē.

Veicināt lomu maiņu

Ļaujiet izglītojamajiem simulāciju laikā ieņemt dažādas lomas (skolēns, mācībspēks, glābējs, koordinators), lai ikviens piedzīvotu dažādus pienākumus un atbildības katastrofu vadībā.

Iekļauj vizuālo mācīšanos

Izmantojiet kartes, shēmas un īsus video, lai palīdzētu izglītojamajiem vizualizēt evakuācijas maršrutus, trauksmes signālus un drošo zonu izvietojumu.

Veicināt refleksiju un diskusiju

Pēc katras aktivitātes īsi vadiet diskusiju, kurā izglītojamie dalās ar to, ko viņi ir iemācījušies, kā viņi jutās un kā skola var uzlabot savu gatavību ārkārtas situācijām.

Pielāgošanās stratēģijas

Klātienes mācības

- Veiciet praktiskas aktivitātes, piemēram, riska kartēšanu, evakuācijas mācības vai pirmās palīdzības demonstrējumus reālā skolas vidē.
Izmantojiet klases diskusijas un grupu darbu, lai analizētu drošības jautājumus un kopīgi izstrādātu skolas gatavības plānus.

Tiešsaistē

- Integrējiet interaktīvus rīkus, piemēram, virtuālās simulācijas, digitālās kartes un tiešsaistes viktorīnas, lai mācītu katastrofu situāciju rīcības soļus.
- Izmantojiet video gadījumus vai īsas animācijas, lai demonstrētu reālas katastrofu situācijas un drošas rīcības piemērus.

Kombinētās mācības

- Apvienojiet virtuālās sagatavošanas nodarbības (piemēram, digitālo drošības kartēšanu) ar klātienes mācību treniņiem vai novērojumiem dabā.
- Izmantojiet tiešsaistes platformas refleksijai un zināšanu novērtēšanai pēc klātienes praktiskajiem vingrinājumiem.

Šajā modulī apgūstamās galvenās ESCO prasmes

Citu atbalstīšana (T4.2):

- Tiek praktizēta evakuācijas un drošības mācību treniņos, piemēram, palīdzot jaunākiem skolēniem, virzot vienaudžus uz drošajām zonām un saglabājot mierīgu, skaidru komunikāciju trauksmes signālu laikā.
- Mācībspēki izceļ šo prasmi, kad mudina izglītojamos aktīvi atbalstīt klasesbiedrus vai personālu, kuriem nepieciešama palīdzība, vada diskusijas par empātiju, komandas darbu un atbildību, kā arī uzsver pozitīvus savstarpējā atbalsta piemērus, kas stiprina uzticēšanos, sadarbību un kopienas noturību skolā.

Mācību sasniegumu vērtēšanas atbalsts – kā pārbaudīt mācību sasniegumus

Šī mācību moduļa beigās mācību dalībnieki aizpilda 10 jautājumu testu ar atbilžu variantiem, kas izstrādāts, lai novērtētu viņu izpratni par sesijā apgūtajiem galvenajiem jēdzieniem.

Papildu vērtēšanas stratēģijas:

- **Skolas drošības audits – pastaiga**
Kā tas notiek: izglītojamie, strādājot mazās grupās, veic vadītu “drošības pastaigu” pa dažādām skolas zonām (klasēm, gaiteniem, rotaļu laukumiem, laboratorijām). Viņi izmanto vienkāršu kontrolsarakstu, lai identificētu iespējamus apdraudējumus (piemēram, bloķētas izejas, nenostiprinātu mēbeli, elektrības vadus). Katra grupa prezentē savus atklājumus un iesaka uzlabošanas pasākumus.
Ko tas parāda: novērtē izglītojamo spēju novērot, izvērtēt un dokumentēt reālos drošības riskus, vienlaikus piedāvājot praktiskus risinājumus — demonstrējot viņu izpratni par gatavību un preventīvajiem pasākumiem.
- **Ārkārtas situācijas lomu simulācija**
Kā tas notiek: tiek organizēta īsa simulācija, kurā izglītojamajiem tiek piešķirtas konkrētas lomas (skolēns, skolotājs, pirmās palīdzības sniedzējs, informācijas sniedzējs). Iztēlotas katastrofas (piemēram, zemestrīces vai ugunsgrēka) laikā viņiem jādarbojas atbilstoši ārkārtas situācijas kārtībai — jāevakuējas, jāpalīdz vienaudžiem un jānodod informācija par notikušo.
Ko tas parāda: izvērtē izglītojamo spēju sadarboties komandā, saglabāt situācijas izpratni un pieņemt lēmumus stresa apstākļos. Tas uzskatāmi atklāj viņu gatavību praktiski pielietot apgūtās drošības procedūras reālistiskos skolas apstākļos.

Papildus resursi

- **Visaptverošs skolu drošības ietvars (UNESCO – UNICEF – INEE)**
<https://www.unicef.org/education/comprehensive-school-safety-framework>
Šis globālais ietvars nosaka trīs skolu drošības pīlārus: drošas mācību telpas, skolu katastrofu vadība un riska mazināšanas izglītība. Tas ir ideāli piemērots mācībspēkiem, kuri izstrādā visaptverošas sagatavotības programmas, integrējot politiku, infrastruktūru un mācību procesu.
- **Meža ugunsgrēku agrīnās brīdināšanas sistēmas, kas balstītas uz viedajiem CO₂ sensoriem**
<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2021.712358/full>
Šajā akadēmiskajā rakstā analizētas globālās prakses katastrofu izglītībā skolās. Tas palīdz mācībspēkiem izprast efektīvas mācīšanas pieejas un to, kā sagatavotības izglītība ietekmē bērnu drošības uzvedību.
- **Stop Disasters! — ANO DRR interaktīvā simulācijas spēle**
<https://www.stopdisastersgame.org/>
Aizraujoša tiešsaistes simulācija, kurā spēlētāji veido drošākas skolas un kopienas pret tādiem apdraudējumiem kā plūdi, zemestrīces un cunami. Lieliski piemērota izmantošanai klasē, lai mācītu riska novērtēšanu, lēmumu pieņemšanu un pilsētplānošanu noturības stiprināšanai.

Avoti

- ESCO (European Skills, Competences, Qualifications and Occupations). (2024). *European Commission*. <https://esco.ec.europa.eu>
- UNESCO, UNICEF, & INEE. (2017). *Comprehensive School Safety Framework*. <https://www.unicef.org/education/comprehensive-school-safety-framework>
- Frontiers in Public Health. (2021). *Disaster Preparedness Education in Schools: A Systematic Review*. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2021.712358/full>
- UNDRR (United Nations Office for Disaster Risk Reduction). (n.d.). *Stop Disasters! – Interactive Simulation Game*. <https://www.stopdisastersgame.org/>

PARTNERİBA

<https://ied.eu/>

<https://denizli.afad.gov.tr/>

<https://neotalentway.com/>

<https://www.eva93.lv/>

<https://ngo-nfe4y.com.ua/en>

<https://vonhope.is/>

**Lai vērtīga un iedvesmojoša mācīšanās ar VET-READY
4. nodaļu «SKOLAS KATASTROFU GATAVĪBA UN DROŠA MĀCĪBU
VIDE»
un 21. mācību moduli «Skolu katastrofu gatavība un droša
mācību vide»!**

SEKO MUMS

<https://vetready.eu/>